

„Csókolom, János bácsi...!”

Bálint Márta színésznővel önmagáról és Székely János íróról

■ Sinkovics Eta

Zalaegerszeg – *Bálint Márta* a városi hangversenyterem maroknyi közönsége előtt Székely János-verseket mondott. A néhány éve elhunyt író és a színésznő közös kötélkének elsődleges forrása Marosvásárhely...

– *Mióta él az önálló estje?*

– Friss a műsor, noha a gondolata már korábban érlelődött bennem. Hiszen ezt megelőzően Bécsben a *Hatalom határai* címmel volt egy Székely János-estem, amiben beszélgetések és archív drámarészletek hangzottak el, a költemények mellett. Ennek sikere nyomán határozta el, szeretnék összeállítani egy önálló Székely János-estet. Így született meg az Egyedül című versére épülő műsorom.

– *Milyen kapcsolat fűzte Székely Jánoshoz?*

– A felesége osztályfőnököm volt, de őt sajnos személyesen nem ismertem, kapcsolatunk csupán a „csókolom János bácsi” szintig terjedt. Marosvásárhelyen éltünk, ott végeztem a színművészeti egyetemem. Minden odaköt, a gyermekkorom, az ifjúságom, és a város a sikereim színhelye. A legcsodálatosabb szerepeket játszottam, megbecsült színésznő voltam...

– *Hogy került mégis Magyarországra?*

– Ez már történelem, nem is szívesen tekintek vissza. Túl so-

kat fájt ez a seb, hogy beszéljek róla. A családomat és a hivatásomat mindig egyaránt fontosnak tartottam. Ezért, amikor a férjem úgy érezte, nem bírja tovább a véget nem érőnek tűnő diktatúrát, hatéves kisfiunkkal 1988-ban átjöttünk Magyarországra. Akkor még nagyon nagy dolog volt a hivatalos áttelepedés, iszonyatos tortúrákon ment keresztül az ember... A férjem megpályázott egy állást, orvos, folytatta a hivatását. Én sem panaszkodhatom, mert szép, kerek pálya áll mögöttem. Itt is volt olyan évadom, hogy két nagy-szerű főszerepet is eljátszhattam. De mégsem éreztem magam úgy, mint hosszú éveken át odahaza. A Nemzeti Színházat

Álláspont

Jelentős alakja a magyar kortárs irodalomnak

két esztendő után én hagytam ott, lehet, türelmetlen voltam, nem tudom... Ezen kár rágódni, azt mondom mindig, a mában élek és abban gondolkodom. Evvel az előadóestemmel egyébként voltam odahaza is, és talán még soha nem éreztem olyan lámpalázat, mint akkor, hiszen 14 év után léptem ismét egykori sikereim színpadára, ráadásul olyan műfajban álltam a közönség elé, amelyben addig nem ismerhettek. De nagy szeretettel fogadták, s

örültem, hogy nem okoztam csalódást...

– *Érezhetően, messzemenő-kig azonosul a költő érzelmvilágával...*

– Amikor Székely Jánost olvasok, úgy érzem, a saját gondolataimat foglalta rímbe, és azt gondolom, ezekkel a versekkel a nézők felé is van mondanivalóm. Igen, előfordul, hogy el-könnyezem magam, például amikor a *Békák* című verset mondom, mert sajnós mindannyian rákényszerülünk a béka-életre, és ez nem jó. Kompromisszumot kötünk, az életünket ha akarjuk, ha nem, megkeseríti a politika. Székely János halála előtt húsz évig nem írt verset, azt mondta, a lírának nincs létjogosultsága. Vitatkozom vele, mindannyian vágyunk a szépre. De ma este, amikor megláttam ezt a maroknyi, ám lelkes és értő közönséget, egy pillanatra én is azt mondtam, János bácsi, nincs az embereknek szüksége a lírára. És rögtön megcáfolom... mert eszembe jut, amikor 350 fiatal előtt mondtam el a verseit, s pissenéstelen csöndben hallgatták végig.

– *Milyen élete volt az írónak?*

– Székely János magányos, magába húzódó, egyenes gerincű ember volt. Abban a szörnyű-séges Ceaucescu-diktatúrában, amiben éltünk, nem volt hajlandó sem ódát írni, sem a legki-sebb gesztust megtenni. Egy alkalommal felkérték az elvtársak hivatalos ünnepélyre, és min-

Bálint Márta: – Kár rágódni, azt mondom mindig, a mában élek és abban gondolkodom

Fotó: Katona Tibor

denkit meglepett, amikor azonnal igent mondott. Székely János a *Szelekció* című verset olvasta fel vagy inkább üvöltötte „... A jót velünk sem az teszi, Ki ölbe vesz s álomba ringat, Hanem ki vesztiünk éhezi. Becsüljük meg hóhérainkat.” Megfagyott a levegő, ez volt ő... Magam is a 20. századi magyar kortárs irodalom egyik legnagyobb alakjának tartom. Magyarországon inkább a drámáit és az esszéit ismerik. Gondolok itt a Caligula

helytartójára, a Protestánsokra, vagy a Dózsa György monodrá-májára, ám a költészetét kevésbé ismerik. Ezért is szeretném verseivel bejárni az országot.

– *Hogyan alakul a színészi pályája?*

– Ha örömteli feladatot kapok, eljátszom. Ha nem, akkor járom a magam útját, szabad-úszó vagyok. Hihetetlenül nehéz, de óriási szabadságot ad. Senkitől nem függök, csak önmagamtól.